

Ingliz tilini o'rganishni qanday boshlash kerak: bosqichma-bosqich o'rganish usuli.

Adullayev Ismoil JDPI

Chet tillari fakulteti

Ingliz tili va adabiyoti yo'nalishi talabasi

abdullayevismoil845@gmail.com

ANNOTATSIYA

Har bir yangi til inson ongi va uning dunyoqarashini kengaytiradi. Bu yana bitta ko'z va yana bir quloqqa o'xshaydi, deydi-Lyudmila Ulitskaya kitobining muallifi Daniel Shtayn. Ana shunday xususiyatga ega bo'lishni xohlaganlar uchun ingliz tilini o'rganishni qanday boshlashni aytib beramiz. Umid qilamizki, qo'llanma boshlang'ich o'rganuvchilarga birinchi qadamlarni tashlashga yordam beradi. Tilni o'rganishni davom ettiradiganlar uchun esa to'g'ri yo'l ko'rsatadi.

KALIT SO'ZLAR: Til o'qitish metodikasi, bolalarga ingliz tilini o'rgatish, lug'at yodlashning eng oson usullari, o'rganish jarayonida kutiladigan qiyinchiliklar

Ko'pchiligimiz ingliz tili darajalari haqida eshitganmiz. Ular nimani anglatishini hamma ham bilmaydi. Hayotda ingliz tili darajangizni bilishingiz kerak bo'lgan ma'lum bir vaziyat yuzaga kelishi mumkin. Va har doim maqsadingiz har hil bo'lishi mumkin: chet elda ish topishdan tortib; xalqaro imtihonlarni topshirishga qadar. Shunday paytlar bo'ladiki, inson tilning darajalarini bilmaydi va bu yo'nalishdagi bilim darajasini mustaqil ravishda aniqlay olmaydi. Shunda siz qaysi darajada ekanligingiz va o'quv jarayonini qayerdan boshlashingiz kerakligini tushunishga yordam beradigan ingliz tili o'qituvchisi bilan bog'lanishga arziydi. Ingliz tili uzoq vaqtdan beri oddiy maktab darsligi emas, u ommaviy kommunikatsiya vositasiga aylandi. Chet tilini o'rganib, odam nufuzli kompaniyada yuqori maoshli ish topish yoki chet elda o'z biznesini

qurish, shuningdek dunyo bo'ylab sayohat qilish va dunyoning turli burchaklaridagi do'stlari bilan muloqot qilish uchun ajoyib imkoniyatga ega.

Ingliz tilini o'rganishni qachon va qanday boshlash kerak.

Aksariyat hollarda kattalar uchun ingliz tilini noldan boshlash qiyin bo'lishi mumkin. Chunki inson til o'rganayotganda o'zini sodda so'zlarni va boshlang'ich qoidalarni hali bilmaydigan talaba kabi his qilishi kerak. Ammo, statistik ma'lumotlariga ko'ra, odamlar til o'rganishga 20, 50 va hatto 80 yoshda qiziqqa boshlaydi. Bundan tashqari, ular nafaqat tilni o'zlashtirishni boshlaydi, balki muvaffaqiyatli o'rganadi va yuqori darajalarga erishadi. Shu sababli, yosh muhim emas, muhimi, o'rganishga tayyorlik. Ko'p odamlar savol berishadi: «**Ingliz tilini o'rganishni boshlashning eng yaxshi usuli qanday?**» Birinchidan, siz o'zingiz uchun qulay bo'lgan ta'lim usulini tanlashingiz kerak: guruhda, o'qituvchi bilan individual ravishda yoki o'zingiz.

Tilni noldan o'rganmoqchi bo'lganlar uchun eng yaxshi variant, bu o'qituvchi bilan mashg'ulotlar. Sizga tilning qanday ishlashini tushuntirib beradigan va bilimingizda mustahkam poydevor yaratishda yordam beradigan ustoz kerak. O'qituvchi bu sizning suhbatdoshingiz:

- ingliz tilida gaplashishni boshlashga yordam beradi;
- to'g'ri talaffuzni o'rgatadi;
- grammatikani oddiy so'zlar bilan tushuntiradi;
- tinglash qobiliyatini qanday rivojlantirishni sizga ko'rsatib bera

Umumiy maslahatlar: ingliz tilini qanday qilib noldan o'rganish .Dastlab, sizning harakatlaringiz zoye ketmasligi uchun darslarni qanday qilib yaxshiroq tashkil qilish bo'yicha bir nechta maslahatlarni beramiz. Masalan,

Haftada kamida 2-3 marta 1 soat davomida mashq qiling.

Ideal holda, har kuni ingliz tiliga kamida 20-30 daqiqa vaqt ajratishingiz kerak. Ammo, agar siz o'zingiz uchun dam olish kunini tashkil qilmoqchi bo'lsangiz, har kuni mashq qilishni ikki baravarga ko'paytiring. Masalan, 40□60 daqiqa.

Nutq qobiliyatlari bo'yicha ishlang.

Qisqa matnlar yozing, oddiy maqola va yangiliklar o'qing. Boshlang'ich o'rganuvchilar uchun podkastlarni tinglang va nutq mahoratingiz bilan shug'ullanish uchun suhbatdosh toping.

Olgan bilimlaringizni amalda qo'llang

Gapirish va yozishda o'rgangan so'z va grammatik tuzilmalaringizdan foydalaning. O'rgangan so'z boyligingizdan foydalanib qisqa hikoya yozing va uni baland ovozda o'qing.

Tartib bilan o'rganing

Boshlang'ich o'rganuvchilarning asosiy xatosi- iloji boricha ko'proq materiallarni olishga harakat qilishi va bir vaqtning o'zida hammasi bilan ishlashidir. Oqibatda, ular ma'lumotlarning ko'pligidan chalkashib ketadi va taraqqiyotni ko'rmaydi.

O'tilgan mavzularni takrorlang

O'tilgan mavzularni takrorlashni unutmang. Har bir o'rganilgan mavzularga bir oy ichida qaytib kelib, esingizda ekanini tekshiring. Takrorlash hech qachon ortiqcha bo'lmaydi.

Qadam-baqadam ko'rsatmalar: ingliz tilini noldan o'rganishni boshlash

Ingliz tilini o'qish qoidalarini o'rganing. Ingliz tili o'qish qoidalaridan boshlanadi. Bu bilimlarning asosiy qismidir, buning natijasida siz ingliz tilida o'qishni va tovushlar va so'zlarni to'g'ri talaffuz qilishni o'rganishingiz mumkin.

So'zlarning qanday talaffuz qilinishini aniqlang. O'qish qoidalarini yoddan bilsangiz ham, yangi so'zlarni o'rganayotganda, ularning qanday to'g'ri talaffuz qilinishini tekshiring. Chunki ba'zi so'zlar o'qish qoidalariga umuman rioya qilmaydi. Lingvolive saytida siz o'qishni mashq qilishingiz mumkin. **So'z boyligingizni shakllantirishni boshlang** .Vizual lug'atlardan foydalaning, masalan, inglizcha rasm lug'ati manbasidan foydalaning. Ona tilida so'zlashuvchilar tomonidan ovoz berilgan jonli rasmlar va o'zbek tiliga tarjima yangi so'z boyliklarini o'rganish va yodlash jarayonini osonlashtiradi.

Ingliz tilini o'rganishni qanday so'zlar bilan boshlash kerak? Boshlang'ich o'rganuvchilarga British Councildagi so'zlar ro'yxatidan foydalanish tavsiya

etiladi. Umumiy mavzudagi oddiy so'zlardan boshlang, o'zbek tilidagi nutqingizda qaysi so'zlarni tez-tez ishlatayotganingizni eslang. Bundan tashqari, sizga inglizcha fe'llarni o'rganishga ko'proq vaqt sarflashingizni maslahat beramiz. Ular nutqni ravon va tabiiy qilishadi.

Grammatika qoidalarini o'rganing. Qoidalarni o'rganish unchalik qiyin emas, shunchaki yaxshi darslikni tanlang va uni o'rganing. Birinchi kitobni Grammarway darsliklaridan olishni maslahat beramiz. Biz ingliz tili grammatikasi bo'yicha eng yaxshi darsliklarni ko'rib chiqishda ushbu kitob haqida batafsil yozgan edik.

O'z darajangizda podkastlarni tinglang. Birinchi qadamlarni qo'yishni boshlashingiz bilan, darhol o'zingizni chet el nutqining ohangiga moslashingiz kerak. Uzunligi 30 soniyadan 2 daqiqagacha bo'lgan oddiy podkastlardan boshlang.

Yangiliklarni ingliz tilida tomosha qiling. Birinchi darajadagi yangiliklar matnlari oddiy. Har bir yangilik uchun audio yozuv mavjud. Yangi so'zlarni tinglang va diktordan keyin ularni takrorlang.

Oddiy matnlarni o'qing. O'qish paytida siz vizual xotirani faollashtirasiz: yangi so'zlar va iboralarni eslash oson bo'ladi. Agar siz shunchaki o'qishni emas, balki yangi so'zlarni o'rganishni va talaffuzingizni yaxshilashni istasangiz, ona tilida so'zlashuvchilar tomonidan chiqarilgan matnlarni tinglang.

Foydali dasturlarni o'rnating

Ingliz tilini o'rganish dasturlari sizning qo'lingizda mini-darsliklar. Mashhur Lingualeo dasturi yangi so'zlarni o'rganish uchun juda mos: oraliqda takrorlash texnikasi tufayli bir oy ichida yangi lug'at xotirangizdan o'chmaydi. Duolingo dasturi yordamida siz ingliz tili grammatikasini tushunasiz, jumlar tuzasiz va talaffuz qilishni mashq qilasiz.

Biz siz uchun ingliz tilini muvaffaqiyatli o'rganish uchun faqat eng kerakli ingredientlarni to'pladik. Biroq, biz eng muhim mahorat-nutqdan foydalana olmadik. Uni o'z-o'zidan o'rgatish deyarli mumkin emas. Siz qila oladigan eng ko'p narsa ingliz tilini o'rganadigan do'st topishdir. Biroq, yuqori darajadagi

bilimga ega bo'lgan do'stingiz boshlang'ich bilan o'qishni xohlashi ehtimoldan yiroq emas va siz kabi boshlang'ich yordamchi bo'la olmaydi. Bundan tashqari, siz professional bo'lmagan odam bilan o'qiyotganingizda, uning xatolarini qabul qilish xavfi mavjud.

Tilni yakka holda o'rganish yana bir kamchilikka ega-nazorat yetishmasligi. Siz xatolaringizni sezmaydiz va ularni tuzatmaydiz. Shuning uchun, hech bo'lmaganda boshida o'qituvchi bilan mashg'ulotlar haqida o'ylashingizni tavsiya qilamiz. O'qituvchi sizga kerakli turtki beradi, to'g'ri harakat yo'nalishini tanlashda yordam beradi.

Endi siz ingliz tilini o'zingiz qanday qilib noldan o'rganishni bilasiz. Yo'l oson emas, lekin agar siz allaqachon o'z oldingizga maqsad qo'ygan bo'lsangiz va ishlashga tayyor bo'lsangiz, ijobiy natijalar uzoq kutmaydi!

FOYDALANILGAN ADADBIYOTLAR

- [1] Artemov V.A. Psixologiya obucheniya inostrannomu yazyku. – M.: “Pedagogika”, 1989.– S.103.
- [2] Vim I. L. Некоторые актуальные проблемы современного обучения иностранным языкам.- YAISH. 2001, № 4.– S.39
- [3] Yoralieva U.Q. Maktabgacha ta'lim tizimida xorijiy tillarni o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari va unda interfaol usullardan foydalanishning imkoniyatlari. Zamonaviy ta'lim jurnali. –T., 2014, 9-son.–27 b.
- [4] Мансуров, Н., & Жалилова, В. (2021). МЕТОДИКА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ-НАУЧНАЯ ОТРАСЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ. Збірник наукових праць SCIENTIA. <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/issue/view/26.03.2021/487>
- [5] Valiev, A. (2021). ABOUT THE FEATURES OF THE PERSPECTIVE OF SIMPLE GEOMETRIC SHAPES AND PROBLEMS IN ITS TRAINING.